

Pedagogika pamięci. O teorii i praktyce edukacji w muzeach martyrologicznych

---

Redakcja
Tomasz Kranz

Państwowe Muzeum na Majdanku
Lublin 2018

SPIS TREŚCI

- 9 *Tomasz Kranz*
Wprowadzenie

Pedagogika pamięci – konteksty i koncepcje

- 25 *Robert Traba*
Bilateralność kultur pamięci. Przypadek polskich muzeów martyrologicznych i niemieckich Gedenkstätten
- 67 *Elke Gryglewski*
Gedenkstättenpädagogik – wybrane zagadnienia teoretyczne i metodologiczne
- 87 *Wiesław Wysok*
Teoretyczne założenia pedagogiki pamięci.
Wokół podstawowych definicji i pojęć

Edukacja w miejscach pamięci z perspektywy uczniów, nauczycieli i pedagogów muzealnych

- 129 *Nils Langer*
Same zdjęcia nie wystarczą. Dlaczego nie ma alternatywy dla wizyty w muzeum byłego obozu koncentracyjnego

- 135 *Anita Zięba*
Z książek się tego nie dowiemy – nauka historii
z perspektywy ucznia
- 141 *Norbert Busch*
Co pozostaje – o trwałości uczenia się
w muzeum na Majdanku. Retrospekcje
i spostrzeżenia uczennic i uczniów
- 169 *Magdalena Kosior-Szychiewicz*
Dialog międzykulturowy w miejscach pamięci
- 173 *Jolanta Laskowska*
Pozaszkolna edukacja historyczna na przykładzie
działalności Państwowego Muzeum na Majdanku
- 187 *Christoph Spieker*
„Przeszłość, przemoc, sumienie” w miejscu historii
Villa ten Hompel
- 203 *Stephanie Bohra, Martin Schellenberg*
Praca edukacyjna w Miejscu Pamięci i Muzeum
Sachsenhausen – uczenie się historii za pomocą
przedmiotów znalezionych na terenie obozu
i na podstawie biografii byłych więźniów
- 215 *Gudrun Blohberger*
Pomiędzy teorią a praktyką pedagogiki pamięci

- 223 *Piotr Tarnowski*
Doświadczenia dydaktyczne. Spojrzenie pedagoga
muzealnego w Muzeum Stutthof

Miejsca pamięci w edukacji

- 233 *Andrzej Stępnik*
Uwagi na marginesie zajęć dydaktycznych doktorantów
Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Państwowym
Muzeum na Majdanku
- 247 *Mirella Rusek*
Poobozowe miejsce pamięci w pytaniach zwiedzających
na przykładzie Państwowego Muzeum na Majdanku
- 259 *Bert Pampel*
Pożegnanie z uczeniem się z historii?
- 271 Dyskusja panelowa. W stronę dydaktyki muzeów
upamiętniania? Próba krytycznego bilansu
dorobku, kierunków i tendencji w rozwoju myślenia
dydaktycznego i działalności edukacyjnej w miejscach
pamięci
- 299 Noty o autorach
- 307 Indeks nazwisk